

Avond 5 Israël en Juda tot aan de ballingschap

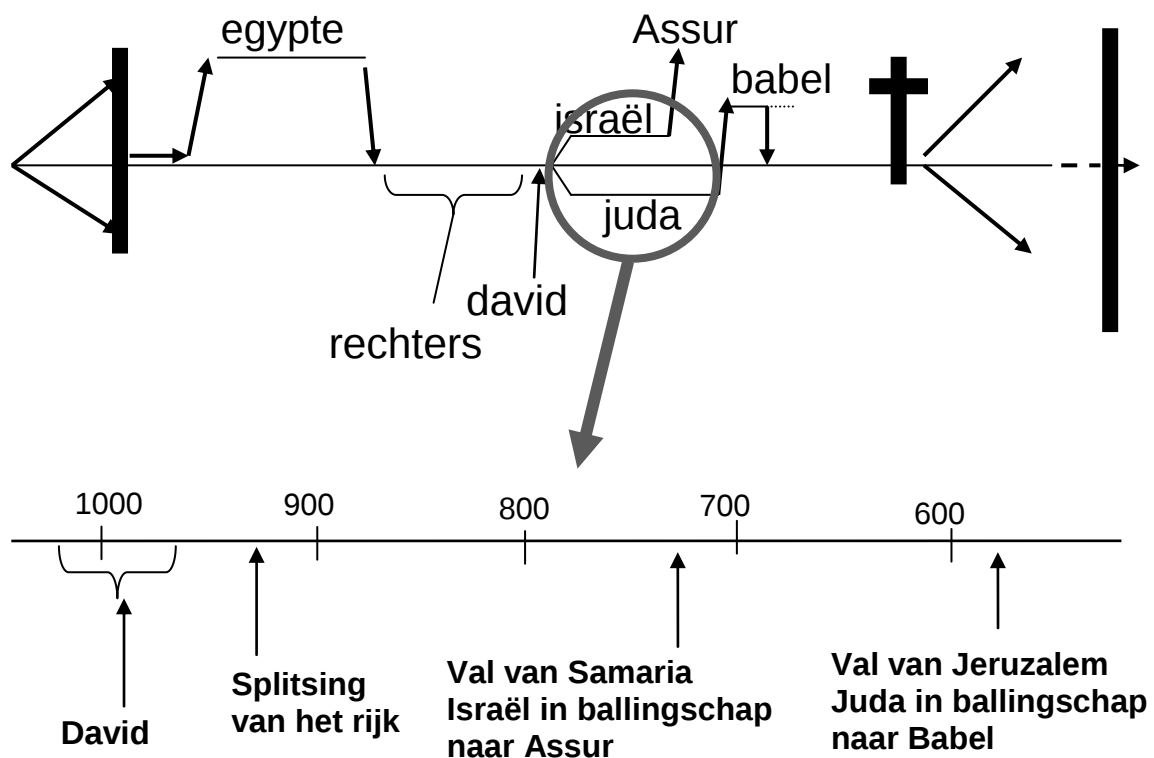
Achtergrondinformatie

Inleiding

In deze les trekken we de lijn van de splitsing van het rijk tot aan de ballingschap. Het gaat daarbij om een veelheid aan koningen en profeten. We kiezen twee hoofdaccenten: de beeldendienst van Jerobeam als voorbeeld van eigenzinnig dienen van de Here, en het optreden van de profeten: we moeten steeds weer leren luisteren naar de Here. Als 'weetje' wordt dit keer iets over de joodse poëzie (parallelisme) verteld.

De periode

Even weer een overzicht van de periode die we in deze les behandelen.

De splitsing van het rijk

Als gevolg van de ontrouw van Salomo deelt God het rijk in tweeën.

- Juda.

Het rijk Juda met Jeruzalem als hoofdstad. Hier regeerden de afstammelingen van David. Het wordt ook wel het twee-stammenrijk genoemd, omdat het kleinere Benjamin er ook bij hoorde.

- Israël

Ten noorden van Juda lag het rijk Israël, het tien-stammenrijk. Hier regeerden verschillende koningshuizen achter elkaar. In de tijd van Achab werd Samaria de hoofdstad van Israël.

In de profeten wordt het tien-stammenrijk ook wel aangeduid als Jozef (naar de twee grootste stammen Manasse en Efraïm) of ook wel als Efraïm.

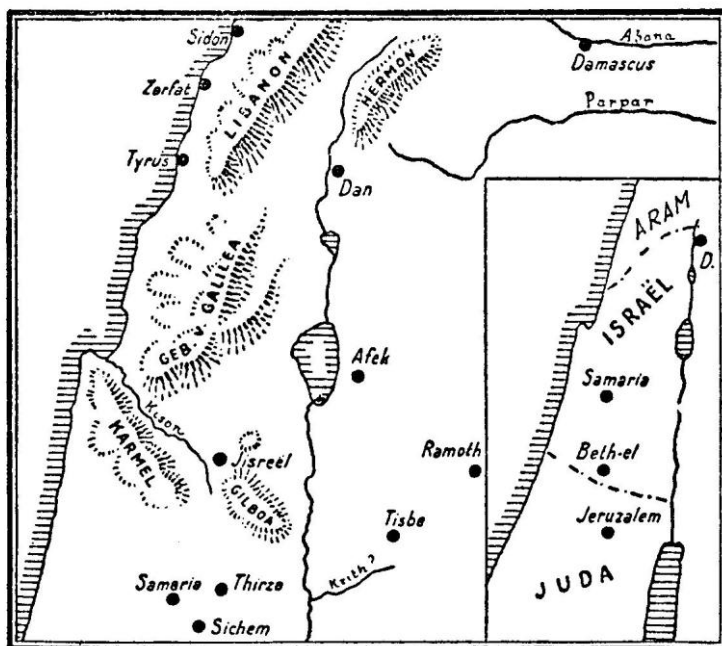
Verdeeldheid in Gods volk als gevolg van de zonde. Maar in plaats van zich te bekeren, gaan de twee delen van het rijk met elkaar vechten, en Jerobeam richt zijn eigen eredienst op in Dan en Betel.

Die zonde speelt een belangrijke rol in de rest van de geschiedenis van Israël. Van elke koning lezen we dat hij deze zonde voortzette.

Als je het rijk van Juda met dat van Israël vergelijkt zie je het volgende:

<i>Rijk van Juda</i>	<i>Rijk van Israël</i>
* heeft 350 jaar bestaan * 19 verschillende koningen allemaal afstammelingen van David 4 keer werd een koning vermoord * verschillende koningen die het land hervormden: Asa, Josafat, Joas, Hizkia, Josia. * één blijvend religieus en politiek centrum: Jerusalem	* heeft 210 jaar bestaan * 19 verschillende koningen 9 verschillende koninklijke families 50% van alle koningen werd vermoord * geen enkele koning die God diende met zijn hele hart. * een verworden religieus en een ander politiek centrum

Een kaartje ter verduidelijking:

De profeten en de koningen

Het is erg belangrijk om te begrijpen dat de boeken Koningen en Kronieken niet alleen maar de geschiedenis beschrijven. Ze vertellen de geschiedenis vanuit een profetisch perspectief. Het is niet voor niets dat de profeten een belangrijke rol spelen in deze boeken.

De profeten waarschuwen het volk en de koning steeds weer om trouw te blijven aan de HEER of om zich te bekeren en terug te keren tot de HEER. In Koningen lezen we uitgebreid over Elia (1 Kon. 17 – 2 Kon 1:18) en Elisa (2 Kon. 2 – 8), maar ook over een profeet uit Juda (1 Kon. 13), over Ahia (1 Kon.11:29; 14:1-3) en over Jesaja (2 Kon. 19-20).

Het is opmerkelijk dat het merendeel van deze profeten in het rijk van Israël optreedt. In Kronieken is meer aandacht voor de profeten die prediken in Juda. Elke belangrijke gebeurtenis, zoals de scheuring van het rijk, het oordeel over de koninklijke familie van Jerobeam, Basa en Achab, en ook de ballingschap worden door profeten aangekondigd. God is trouw aan zijn woord, maar als er bekering is is Hij ook barmhartig (1 Kon. 21:27-29; 2 Kon 22:19-21). Het wordt duidelijk dat er alleen toekomst is voor het volk en de koning als ze naar Gods Woord luisteren.

Elia

Als je de geschiedenis van Elia leest (1 Kon. 17 – 2 Kon. 2) kom je onder de indruk van het werk dat God heeft gedaan door middel van deze profeet. Zonder twijfel is Elia, samen met Mozes, één van de groten uit het Oude Testament.

Maleachi profeteert dat de HEER de profeet Elia zal zenden voordat de dag van de HEER komt. Daarom wachten de Joden nog steeds op de komst van Elia voordat de Messias komt. (Bij de Pesach-viering zetten ze zelfs symbolisch een stoel klaar voor Elia). Niet voor niets kregen zowel Johannes de Doper als Jezus de vraag of zij Elia waren. (Joh. 1:2; Mat. 16:14). Maar Jezus zelf liet zien dat Johannes de Doper deze profetie heeft vervuld (Mat. 11:14; 17:10-13)

We weten niets over Elia's jeugd, plotseling lezen we in 1 Kon. 17 dat hij als profeet optreedt. Er is ook geen boek met zijn profetieën.

Elia was een van de twee mensen (de andere is Henoch, Gen 5:24) die God in de hemel heeft opgenomen.

In de tijd van Elia en Elisa werd in Israël de Baäldienst als staatsgodsdienst in Israël ingevoerd. Op dat moment zet God een profetisch offensief in om zijn volk te waarschuwen en tot bekering te brengen, en ze zo te bewaren bij het heil en de bevrijding die Hij hen wil geven.

Elia preekte in een periode van voorspoed in Israël. Koning Achab, de zoon van Omri, dreef handel met de landen ten noorden van Israël, en hij was getrouwd met Izebel, de dochter van de koning van Sidon. Bovendien voerde hij de Baälverering in Israël in.

Baäl was de god van de regen, getrouwd met de godin Asjera, die de godin van de vruchtbare aarde was. Samen gaven ze het land voorspoed en vruchtbaarheid. Baäl was de god met de bliksem in zijn hand, die in de bergen woonde; Asjera woonde in de dalen. Wanneer Baäl (regen) en Asjera (land) samen komen krijg je vruchtbaarheid. Niet voor niets was prostitutie in de tempels een van de manieren om deze afgoden te vereren.

Tegen die achtergrond wordt de straf die God door Elia aankondigt zeer sprekend: “er zal geen dauw of regen komen, tenzij ik het zeg” (1 Kon 17:1). Ook begrijp je dan dat de confrontatie tussen de HEER en Baäl in 1 Kon. 18 volledig in het voordeel was van Baäl: ze waren op een berg, het territorium van Baäl, en er moest vuur uit de hemel komen, en dat was Baäls specialiteit. Bovendien mochten zijn priesters beginnen!

Israël wilde de HEER dienen (de God van de geschiedenis, die hen uit Egypte had bevrijd) en Baäl (de god van de voorspoed en vruchtbaarheid). Maar juist dat is onmogelijk. Dat heeft God bewezen (1 Kon. 17 – 18): Alleen de HEER is God.

paralellisme

Een belangrijke vorm van onze tegenwoordige poëzie is dat het laatste woord van elke twee zinnen rijmt. De meest gebruikelijke vorm van hebreeuwse poëzie is paralellisme: het herhalen van een gedachte met andere woorden.

Er zijn drie vormen van paralellisme:

1. Het herhalen van de gedachte in andere woorden:

*Toen Israël wegtrok uit Egypte,
het volk van Jakob dat vreemdtalige land verliet,
werd Juda zijn heiligdom,
Israël zijn koninkrijk.
De zee zag en vluchtte,
de Jordaan trok zich terug,
de bergen schrokken op als rammen,
als lammeren sprongen de heuvels op.*

Psalm 114:1-4

2. De tegengestelde gedachte weergeven:

*Wie vertrouwt op zijn rijkdom is een blad dat valt,
Een rechtvaardige komt tot bloei.*

Spreuken 11:28

3. Iets toevoegen aan de gedachte:

*Welzalig de man
die niet wandelt in de raad der goddelozen
die niet staat op de weg der zondaars
noch zit in de kring der spotters (vert NBG)*

Psalm 1:1

Lesopzet

a. leerdoelen

Hoofd

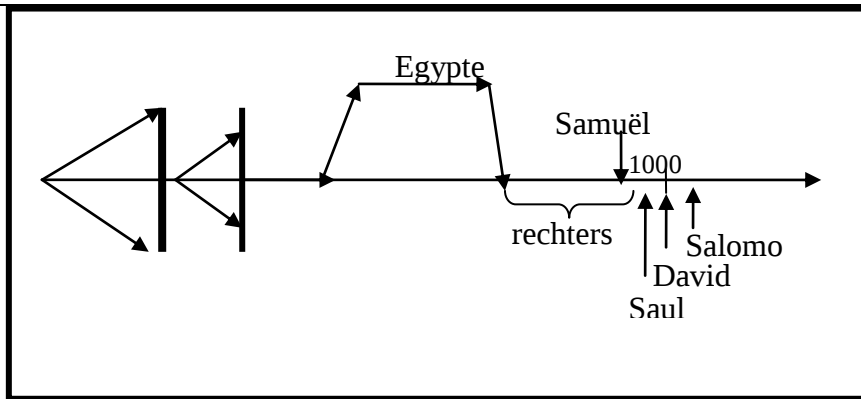
- Ze kunnen vertellen dat het grote rijk Israel na de regering van Salomo in tweeën werd gesplijst; Israel en Juda, 10 stammenrijk, 2 stammenrijk.
- Ze weten dat paralellisme een hebreeuwse stijlfiguur is die veel gebruikt wordt in de psalmen. Ze kunnen daarvan voorbeelden opzoeken.
- Ze kunnen de bekendste koningen en profeten opnoemen.
- Ze kunnen vertellen wat ze zelf moeilijk vinden in de bijbel en kunnen aangeven hoe ze omgaan met deze moeilijkheden.

Hart

- Ze willen de Here God dienen zoals Hij dat wil
- Ze zijn bereid om het gezag van de bijbel aan te nemen ook al zijn er dingen in die moeilijk te begrijpen zijn.

b. lesopzet

Tijd	Theorie /werkvorm	Wie
19.00	Mentorkwartiertje:	
19.15	Terugkoppeling; huiswerk checken, intro De vorige les hebben we gekeken naar het bijbelboek rechters en naar de eerste 3 koningen van Israel. We hebben aan het eind van de les samen gezien dat koning Salomo, hoe rijk en wijs en machtig hij ook was, toch uiteindelijk niet de Vrededorst was, die het volk definitief kon redden. Het is de grote Zoon van David, de Here Jezus die voor eeuwig regeert, de hele wereld kan redden en een blijvend vredesrijk kan maken. In deze les gaan we verder met de geschiedenis tot aan de ballingschap. Maar eerst weer een ‘weetje’. Dit keer over hebreeuwse poëzie.	
19.20	Weetje: parallelisme in de hebreeuwse poëzie We hebben de vorige keer gekeken naar de joodse indeling van de bijbel en de onze. Nu gaan we kijken naar de psalmen. (kennen ze wat psalmdichters? David, Asaf b.v.) De psalmen zijn liederen, gedichten. We gaan samen kijken naar het meest opvallende kenmerk van hebreeuwse gedichten. Op het werkblad staat Psalm 24: 1-4 Vraag: Hoe kun je aan deze verzen zien dat het om een gedicht gaat? (Leg uit: onze liederen en gedichten zijn vaak zo geschreven dat de woorden aan het eind van de regel op elkaar rijmen. In het hebreuws is dat niet zo.) Leg uit dat niet rijm, maar parallelisme het belangrijkste kenmerk is van de hebreeuwse poëzie. Misschien heb je wel eens gedacht toen je aan het zingen was, “He, ik zing iets dubbel”. Het lijkt wel of het herhaald wordt. Dat heet parallelisme. Leg evt. uit dat er verschillende vormen van parallelisme zijn (zie achtergrondmateriaal) Verdeel de groep in duo’s. Geef ze per duo een psalm. Laat ze daarin een parallelisme opzoeken. (Psalmen: 1,32, 49, 86, 103,107, 116) Hebben ze er een paar gevonden, laten ze dan die gedeeltes voorlezen aan de hele groep. Je kunt ze ook per duo twee voorbeelden van parallelisme laten zoeken uit psalmen of spreken die ze mooi vinden.	
19.25	Herhaling tijdlijn Herhaal eerst even weer de tijdlijn. Tot zover we de vorige keer gehad hebben. Misschien dat een catechisant het verhaal wel kan vertellen.	

Je kunt ook de geschiedenis herhalen door de eerste jongere het eerste venster te laten noemen; degene die naast hem zit noemt het tweede venster, die daarnaast het derde, enz tot en met de splitsing van het rijk. Wijs daarbij steeds op de tijdlijn aan waar we zitten.

19.30

Vervolg tijdlijn

We gaan deze keer verder met het rijk van Israel na koning Salomo. Vertel (en teken) de tijdlijn verder tot aan de ballingschap.

Bekijk ook samen met de groep op een kaart hoe de 2 rijken eruit zien. (Op het werkblad is ook een kaart opgenomen met daarop de verdeling van het rijk)

Op het werkblad de volgende tabel:

koningen	profeten

Daarnaast de volgende namen: Rechabeam, Josafat, Joas, Hizkia,, Jojakim, Sedekia, Achab, Jehu, Jerobeam, Omri,, Elia, Eliza, Jona, Amos, Hosea, Micha, Jesaja, Nahum Jeremia.

Verdeel de groep in groepjes van drie. Laat ze in drietallen proberen de namen in het goede vakje te doen: Wat zijn profeten en wat zijn koningen?

Vertel hierna dat de koningen weer in te delen zijn in 2 groepen. De koningen van Juda en die van Israel.

Vraag of de catechisanten weten welke koningen van Juda of Israel waren.

19.35	Oefenen met de volgende vensterkaarten Laat ze de volgende 5 vensterkaartjes pakken: - splitsing van het rijk - achab en elia - jona - israel in ballingschap - hiskia - jeremia Laat ze ze even schudden. Lees daarna de volgende zinnen voor. Het is de bedoeling dat de catechisanten de goede kaart neerleggen op tafel. Aan het eind liggen dus de kaarten op volgorde op tafel. • Dit gebeurt vlak na het sterven van Salomo • Bij deze koning en profeet laat God het vuur uit de hemel komen om een altaar en offer te verbranden. • Na een storm op zee wordt hij overboord gegooid en gered door een enorme vis. • In 722 voor christus wordt dit volk weggevoerd naar Assur • Deze koning werd doodziek. Maar de Here God genas hem en gaf hem 15 jaar extra te leven. Dit wist hij doordat de schaduw een eind terug ging ipv vooruit. • Profeet in Jeruzalem en hij maakt de ballingschap van Juda mee.	
19.40	De beeldendienst van Jerobeam We hebben nu de 5 vensters kort bekeken. We gaan wat preciezer kijken naar venster 22. Splitsing van het rijk en Jerobeam de eerste koning van Israel. Besprek eerst samen: We hebben gezien bij de 10 geboden dat God geëerd wil worden zoals hij zichzelf bekend heeft gemaakt en niet anders. Verdeel de groep in duo's. Laat ze het volgende bespreken: 1. Wat vind jij moeilijk in de bijbel? 2. Wat vind jij moeilijk aan de Here God. Welke dingen van de Here God zou jij het liefst willen vergeten? Besprek nu samen de tweede vraag: Welke dingen van de Here God vind jij moeilijk? Aan welke dingen denk je liever niet? (bijvoorbeeld: God kan heel boos zijn over de zonde, God gaat later de wereld oordelen, God wil alleen dat je van Hem houdt onvoorwaardelijk). Wat doe je dan met die dingen? We gaan nu kijken naar koning Jerobeam. Hij was eindelijk koning geworden. In de tijd daarvoor was hij op de vlucht geweest naar Egypte want Salomo wilde hem doden. Nu is hij eindelijk koning van het 10stammenrijk en één ding zit hem niet lekker. 'Zijn volk' moet regelmatig naar Jeruzalem om daar te offeren. Want daar wilde de Here God gediend worden.	

	Straks willen de mensen zich weer aansluiten bij Rechabeam. Hij is eindelijk koning. Heeft wat hij wilde en nu zal hij het misschien weer verliezen. Dat lijkt hem niets. Zou het niet veel makkelijker kunnen? Het dienen van de Here? Daarover gaan we lezen in 1 Kon 12:25 – 32. (Op werkblad) Leg uit: Jerobeam laat dus beelden bouwen om daarmee God te dienen. Laat zien op de kaart waar Betel en Dan liggen. De ene in het noorden en de ander in het zuiden. Lekker makkelijk voor iedereen. Dicht in de buurt. Vraag de groep: Welk gebod overtreedt Jerobeam hier? (het tweede: Hij wil God wel blijven dienen maar op zijn eigen manier). Leg uit: Voor Jerobeam is zijn koningschap belangrijker dan het dienen van de Here God. Hij wil liever vergeten hoe God gediend wil worden. Hij heeft zijn koningschap liever. Bespreek met de groep: Hoe zit het met jou. Kijk eens terug naar je lijstje in het begin. Sommige dingen van de Here God zijn moeilijk en lastig. Wat is jouw keuze dan? Maak je God dan maar ietsjes anders zodat Hij beter bij jou past? Of wil je God laten zoals Hij is?	
19.50	Luisteren naar de profetie Tijdens de regeringen van de koningen waren er profeten die ze vertelden wat de Here wilde. Vaak moesten de profeten dingen zeggen die de koningen niet leuk vonden. Ze waarschuwden hen wanneer ze de Here God niet dienden. De profeten wilden graag dat de koningen zich gingen bekeren en dat het volk dan weer de Here ging dienen. Bij koning Achab is het de profeet Elia. Elisa is ook een bekende profeet. We gaan nu een stukje verhaal lezen over de profeet Micha en koning Achab. Lees samen 1 Kon 22:1-9,13-16 Leg uit: Josafat wil graag een echte profetie horen. Blijkbaar weet hij dat de 400 profeten die allemaal zeiden dat ze konden aanvallen ja knikkers waren. Ze zeiden gewoon wat de koning wilde horen. Micha deed dat niet. Achab zegt het zelf ook: die profeet zit altijd te zeuren. Hij vertelt altijd wat ik niet wil horen. Toch vertelt Micha de dingen zoals God ze gezegd heeft en dat is niet altijd wat wij willen horen. De koningen moesten luisteren naar de profeten omdat ze moesten luisteren naar de Here God. Bespreek nu nog samen het volgende: We hebben gezien dat er moeilijke onbegrijpelijke dingen in de bijbel	

	staan over de Here God. Die hebben we opgeschreven.(vraag 1 bij de vorige werkvorm) Wat doe jij met moeilijke dingen in de bijbel. Negeer je ze of wil je ervan leren? Je ziet Gods woord is niet altijd makkelijk. Achab vond Gods woord uiterst irritant. Hij wilde er niet naar luisteren en ging het liefst zijn eigen gang. Maar wat doe je zelf met Gods woord, de bijbel? Zeg je dan tegen jezelf: God is God en ik ben maar een mensje . Ik kan niet alles begrijpen. Dan moet ik het zo laten.	
20.00	Presentatie: Bespreek nu samen welke vensters uit deze les willen jullie uitbeelden. Misschien moet je voor een venster een verhaal uit een bepaalde periode nemen (bijv. Achab en Elia: welke verhaal van Achab en Elia willen jullie nemen) Want een periode kun je moeilijk uitbeelden. Zijn er al foto's en platen af? Kunnen jullie die aan elkaar laten zien? Is er al werk af voor de presentatie aan de gemeente? Zijn daarvoor al plannen klaar? Kunnen jullie dat aan elkaar doorgeven en presenteren. Kijk welke dingen er nog moeten gebeuren. Wie gaat wat doen? Gaan jullie ouders of andere mensen nog specifiek uitnodigen voor de afsluitende gemeenteavond? Hoe gaan jullie dat doen?	
20.10	Sluiting Neem in het gebed vooral de punten mee die in de laatste twee onderdelen naar voren gekomen zijn. (wat vind je moeilijk aan God/ de bijbel)	

c. benodigde materialen

- poster met tijdlijn
- vensterkaartjes

d. suggesties

zingen: Ps 72: 1 en 2; Ps 89:17 en 18; Gz 23; Gz 33; LB 284
bijbelgedeelten: 1 Kon 12- 2 Kon 25; 2 Kron 10-36

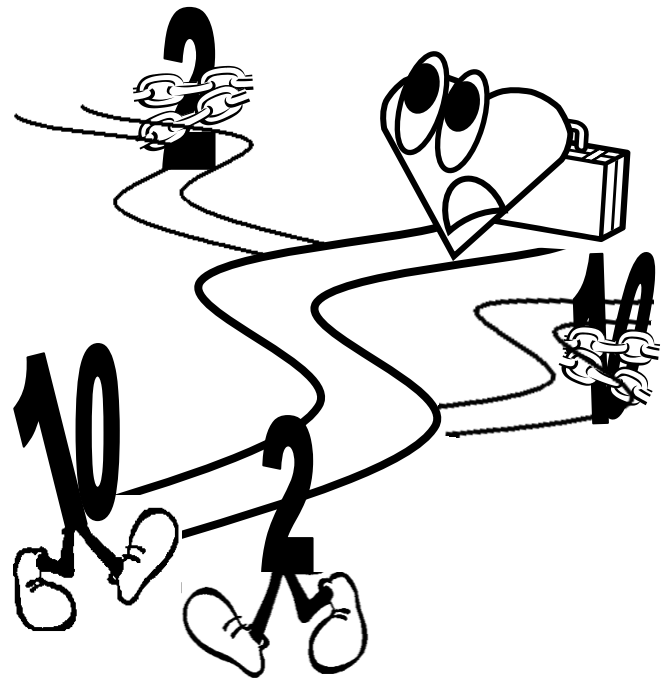
e. evaluatie

1	In hoeverre leerdoelen gehaald?				
		--	-	+	+ +
	1 - Ze kunnen vertellen dat het grote rijk Israel na de regering van Salomo in tweeën werd gesplijst; Israel en Juda, 10 stammenrijk, 2 stammenrijk.				
	2 - Ze weten dat parallellisme een hebreeuwse stijlfiguur is die veel gebruikt wordt in de psalmen. Ze kunnen daarvan voorbeelden opzoeken.				
	3 - Ze kunnen de bekendste koningen en profeten opnoemen.				
	4. - Ze kunnen vertellen wat ze zelf moeilijk vinden in de bijbel en kunnen aangeven hoe ze omgaan met deze moeilijkheden.				
	5. - Ze willen de Here God dienen zoals Hij dat wil				
	6. - Ze zijn bereid om het gezag van de bijbel aan te nemen ook al zijn er dingen in die moeilijk te begrijpen zijn.				
2	Opmerkingen mentor/ catecheet				
3	Wat moet de volgende keer anders				

Werkbladen

Israël en Juda tot aan de ballingschap

blok F - nivo 1 - avond 5

Weetje: parallelisme in de hebreeuwse poëzie

Psalm 24: 1-4

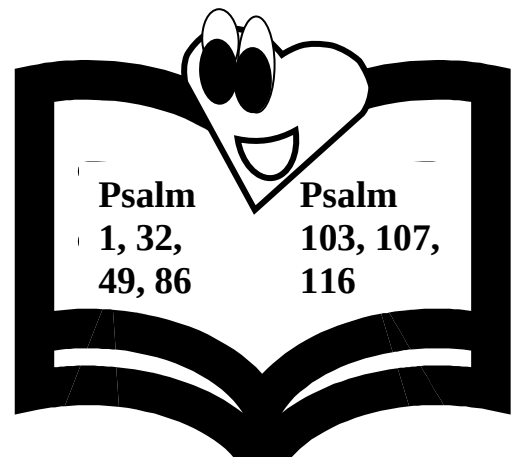
1 Van David, een psalm.

*Van de HEER is de aarde en alles wat daar leeft,
de wereld en wie haar bewonen,*

2 *hij heeft haar op de zeeën gegrondvest,
op de stromen heeft hij haar verankerd.*

3 *Wie mag de berg van de HEER bestijgen,
wie mag staan op zijn heilige plaats?*

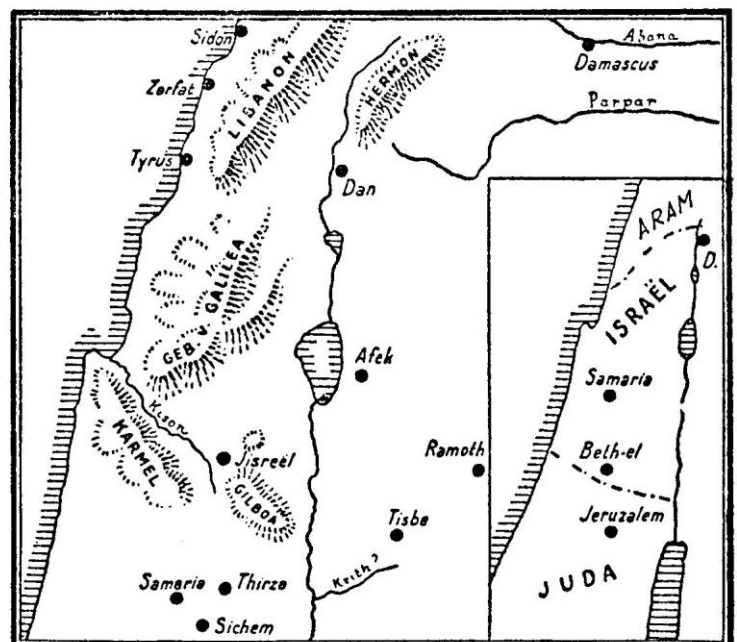
4 *Wie reine handen heeft en een zuiver hart,
zich niet inlaat met leugens
en niet bedrieglijk zweert.*

Hoe kun je aan deze verzen zien dat het om een gedicht gaat?

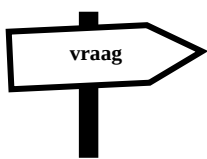
Vervolg tijdlijn

Rechabeam, Josafat, Joas, Hizkia,,
Jojakim, Sedekia, Achab, Jehu,
Jerobeam, Omri,, Elia, Eliza, Jona,
Amos, Hosea, Micha, Jesaja, Nahum
Jeremia

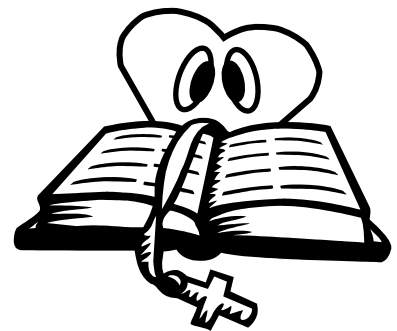

koningen	profeten

De beeldendienst van Jerobeam

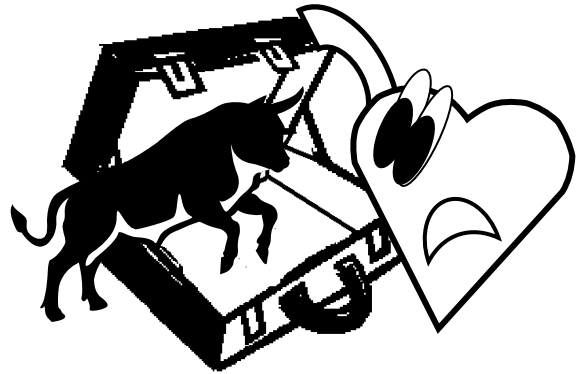
Wat vind jij moeilijk in de bijbel?
 Wat vind jij moeilijk aan de Here God.
 Welke dingen van de Here God zou jij het
 liefst willen vergeten?

1 Koningen 12:25 – 32

25 Jerobeam vestigde zich in Sichem, in het bergland van Efraïm, nadat hij de stad eerst had versterkt. Later trok hij daar weg en versterkte hij Penuel. 26 Hij bedacht dat er alle kans was dat het koningschap weer zou terugvallen aan het huis van David 27 en overlegde bij zichzelf: Wanneer het volk naar Jeruzalem blijft gaan om daar offers op te dragen in de tempel van de HEER, zullen ze zich weer hechten aan hun heer, koning Rechabeam van Juda. Dan zullen ze mij vermoorden en zich weer bij Rechabeam aansluiten. 28 Na rijp beraad besloot hij om twee gouden beelden te laten maken in de vorm van een stierkalf. Daarop zei hij tegen het volk: 'U bent nu vaak genoeg ter bedevaart naar Jeruzalem gegaan! Israël, dit is uw god die u uit Egypte heeft geleid.' 29 Het ene beeld liet hij in Betel plaatsen, en het andere in Dan, 30 waar het door de Israëlieten in optocht naartoe werd gebracht. Zo verviel het volk tot zonde. 31 Jerobeam liet tempels bouwen op de offerhoogten en stelde priesters aan die niet tot de nakomelingen van Levi behoorden, maar afkomstig waren uit alle groepen van

de bevolking. 32 Ook stelde hij op de vijftiende dag van de achtste maand een feest in dat leek op het feest in Juda. Hij besteede dan, in Betel, de treden naar het altaar om offers op te dragen aan de stierenbeelden die hij had laten maken. In Betel installeerde hij ook de priesters die hij voor de offerplaatsen had aangesteld.

Bijbelleesrooster -----

Daniël 1:1-17

Daniël 3:1-12

Daniël 3:1-18

Daniël 5:1-12 en 25-28

Daniël 6:1-10

Daniël 6:11-18

Daniël 6:19-29

